

Høringsnotat - Klimamelding 2035 – på vei mot lavutslippssamfunnet

Klimamål

Regjeringen foreslår et klimamål der Norge skal redusere utslipp av klimagasser med minst 70 til 75% innen 2035, sammenlignet med 1990. Målet skal oppnås ved en kombinasjon av nasjonale tiltak, samarbeid med EU og kjøp av utslippsreduksjoner utenfor EØS. Norsk Industri støtter et ambisiøst klimamål som omfatter hele økonomien og alle norske utslipp. Industrien har et mål om å være klimanøytral i 2050. Industri og bergverk har redusert utslippene med 45% fra 1990 til 2023. Samtidig har verdiskapingen økt med 36 %. Utslippsintensiteten i verdiskapingen i industrien er dermed betydelig redusert. Men, bedriftenes omstillingstakt er avhengig av en tydelig klimapolitikk og ikke minst at energipolitikken og utvikling av energisystemet sørger for at klimamålene kan nås.

Uavhengig av om Stortinget vil fastsette et nasjonalt klimamål, understreker Norsk Industri at kvotekjøp i EØS-området og kjøp av utslippsreduksjoner utenfor EØS ikke kan være hovedstrategien for klimapolitikken. Dette må være et supplement til tiltak i Norge.

Meldingen anslår at Norges utslippsreduksjon hensyntatt ny politikk for innsatsfordelingen og den norske andelen av kvotesystemet ETS kan utgjøre 67 % i 2035. Det fremstår dermed som at klimamålet kan oppnås uten nye store grep. Samtidig gir meldingen ingen retning for ny politikk for å redusere utslippene i kvotepliktig sektor. Investeringsbeslutninger gjøres på lange tidshorisonter og i et industrielt perspektiv er det ikke lenge til 2050. Klimautvalget 2050 pekte på at det vil kunne gi økte kostnader og vanskeligere omstilling hvis vi utsetter utslippsreduksjoner, selv om dette på kort sikt kan fremstå som mest kostnadseffektivt.

Klimamål og fornybar kraft

Tilgang på kraft og nett er en nødvendig forutsetning for at industrien kan gjennomføre tiltak som reduserer klimagassutslipp. Det er positivt at Regjeringen arbeider for mer fornybar kraftutbygging, effektoppgraderinger, effektivisering og raskere nettkonsesjoner. Det er imidlertid en realitet at arbeidet går altfor sakte. Manglende tildelinger av nye konsesjoner for kraftproduksjon og utilstrekkelige investeringer i overføringskapasitet hindrer oppnåelse av klimamålene. Tilgang til fornybar kraft gjør at norsk industri har vesentlig lavere utslipp enn konkurrenter i andre land. Dette må være en konkurransefordel også fremover. En forutsetning er at nett og ny fornybar energiproduksjon prioriteres til eksisterende industri, slik Regjeringen har tatt til orde for. Vi foreslår at Stortinget samler seg om en slik prioritering.

Europeisk samarbeid

Det er svært viktig med et klimasamarbeid med EU. Norge og Europa står overfor handels- og sikkerhetspolitiske utfordringer. EUs svar er raske og store endringer i rammebetingelser, og erkjennelse om at klima-, energi- og industripolitikken henger tett sammen. Dette må også danne grunnlaget for norsk klimapolitikk. Skal Norge opprettholde sin konkurranseposisjon, må nasjonale virkemidler være godt koordinert med EUs virkemidler. Markedsadgang for bedrifter som driver i Norge krever at myndighetene opererer uten sær-norske regler.

Industrien er omfattet av EUs kvotesystem og norsk industri er underlagt strenge krav til utslippsreduksjoner. I 2035 - basert på dagens bane - forventes EU ETS-målet å være at utslippene reduseres med 80 % sammenlignet med utslippsnivået i 2005 og null i 2039.

Kvotesystemet fører til et vesentlig påslag i kraftprisen for industrien. Det er dette påslaget som begrunner CO₂-kompensasjonsordningen. En robust og stabil ordning for CO₂-kompensasjon er avgjørende for industriens videre satsing i Norge. Dersom norsk produksjon, basert på fornybar kraft, erstattes med gass- og kullbasert industriproduksjon i land utenfor Europa, vil globale utslipp øke betraktelig. I dagens geopolitiske situasjon er ordningen for CO₂-kompensasjon av beredskapsmessige hensyn viktigere enn noensinne.

EU og Norge skal innføre en grensejusteringsmekanisme for karbon, CBAM, som tiltak for å motvirke karbonlekkasje når CO₂-kostnadene øker. Norsk Industri støtter at Norge også innfører CBAM. EU-kommisjonen har nylig lagt frem en "ren industriplan". Det er avgjørende at Norge engasjerer seg i regelverksutviklingen i EU, inkludert viktige forslag til regelverksforenklinger gjennom den såkalte Omnibus-pakken, som også omfatter endringer i CBAM. Det er naturligvis svært viktig at relevante regler fortløpende tas inn i EØS-avtalen.

Enovas rolle

Enova-avtalen, som gjelder fra 2025-2028, legger til rette for at Enova kan støtte aktivitet der teknologien er moden, men markedet umodent. Ikke-kvotepliktig sektor skal prioriteres frem mot 2030. Samtidig skal Enova tilstrebe å begrense belastningen på kraftsystemet og Enova kan støtte prosjekter i kvotepliktig sektor der det er stort potensiale for innovasjon, energi- og klimaomstilling. Vi ser positivt på at Enova har fått mandat til å fremskynde utvikling og utrulling av klima- og energiløsninger. Stortinget bør understreke viktigheten av at Enova prioriterer tiltak som gir raske klimakutt og energieresultater, også med moden teknologi.

Karbonfangst og lagring

For å tilrettelegge for at flere CO₂-fangstanlegg kommer på plass er det behov for styrkede statlige virkemidler. Miljødirektoratet, Enova, Gassnova og Siva har fått et felles oppdrag om å utrede forslag til mulige midlertidige virkemidler som reduserer barrierene og markedssviktene i verdikjeden for CO₂-håndtering. Norsk Industri mener at Stortinget bør uttrykke en klar forventning om at staten legger til rette for flere CO₂-fangstanlegg i industrien, blant annet gjennom en tydeliggjøring av planene for transport og lagring av CO₂.

NOx-fondet og SO₂-avtaler

Avtalene mellom industrien og regjeringen om NOx-fond og SO₂-fond baserer seg på at industrien selv gjør tiltak der det er mest hensiktsmessig teknologisk og økonomisk, og på den måten sikrer at utslipp ikke overstiger det som er fremforhandlet utslippsnivå. Avtalene for SO₂ og NOx gir også positive virkninger mht. reduserte klimagassutslipp og forberedelse for karbonfangst. Avtalene utløper i 2026 og 2027. Det er viktig med videreføring av avtalene for å sikre gjennomføring av klimatiltak. Stortinget bør be Regjeringen om å sørge for dette.

Klimaavgift – irreversible arealbruksendringer

Regjeringen har igangsatt en utredning av en avgift på klimagassutslipp fra irreversible arealbruksendringer på land, dvs. nedbygging av areal på tidligere ubebygde områder. En evt. avgift kan ramme prosjekter som det er bred enighet om i lokalsamfunn og storsamfunn. Eksempler er infrastruktur for vei og kraftnett, etablering av industri, boligutvikling, mv. Dette betyr at det vil legges en avgift på prosjekter som samfunnet ønsker. En avgift på irreversible arealbruksendringer vil kreve utvikling av metode, omfattende kartleggingsprosjekter og et stort byråkrati. Vi er ikke kjent med tilsvarende avgifter i andre land. Norsk Industri har tro på andre virkemidler i naturpolitikken som bedre oppfølging av naturmangfoldloven, samt utvikling av statlige retningslinjer for bevaring av natur, f.eks. ifm. kommunale plansaker.

Forbud mot fying med fossile brenslers i industrien

Regjeringen har varslet at den vil innføre et forbud mot bruk av fossile brenslers til indirekte fying til energiformål i ikke-kvotepliktig industri. Dette er et tiltak vi ikke kjenner fullt ut konsekvensene av. For noen bedrifter kan det være enkelt å legge om til elektrisk kraft. For andre kan et forbud være så dramatisk at bedriftene må legge ned. Norsk Industri mener derfor at det bør vurderes andre, mindre inngripende og mer treffsikre midler for å fase ut fossile brenslers. Eksempler er risikoavlastning eller pålegg om å utføre energikartlegging, samt vurdere tiltak for effektivisering og overgang til utslippsfrie alternativer i industrien.